

Վրաստանի մայրաքաղաք Թբիլիսին ժթ դարի առաջին քառորդից սկսած, հայ մշակույթի օջախներից մեկն էր հանդիսանում:

Թբիլիսիումն են հաստատվել ու գործել մեր մշակույթի բազմաթիվ գործիչներ, որոնց թվում նշանավոր գրողներ Բաքիին, Մերենցը, Պերճ Պոռշյանը, Գաբրիել Սունդուկյանը, Ղազարոս Աղայանը, Հովհաննես Թումանյանը, Մուրացյանը, Ալեքսանդր Մատուրյանը, Հայաստանի և Վրաստանի ժողո-

նդքայրական վրաց ժողովուրդը և իր մտավորականության լավագույն ներկայացուցիչները միշտ էլ բարեկամական ջերմ վերաբերմունք են ցուցաբերել հայ գրողների և մշակույթի ու հասարակական գործիչների նկատմամբ: Փոխադարձ հարգանքի, սիրո, փոխըմբռնման և համագործակցության ոգին եղել է այն բնորոշ և ընդհանուր գիծը, որը շաղկապել է իրար հայ և վրաց շատ ու շատ մտավորական գործիչներին:

վրդական գրողներ Նար-Գոսը, Հակոբ Հակոբյանը, գրող և մանկավարժ Հակոբ Աղաբաբը, գուսաններ Զիվանին և Հագիրը: Այստեղ են ստեղծագործել հայ հայտնի եկարիչներ Մկրտում Հովնաթանյանը, Ստեփանոս Ներսիսյանը, Հարություն Շամշինյանը, Վանո Խոջաբեկյանը, կոմպոզիտորներ Գենարիոս Ղորղանյանը, Մակար Եկմալյանը, նշանավոր դերասաններ, լրագրողներ և հասարակական գործիչներ, ինչպես «Մշակ»-ի խմբագիր Գրիգոր Արծրունին, Սայաթ-Նովայի առաջին հրատարակիչ Գևորգ Հախվերդյանը և շատ ուրիշներ:

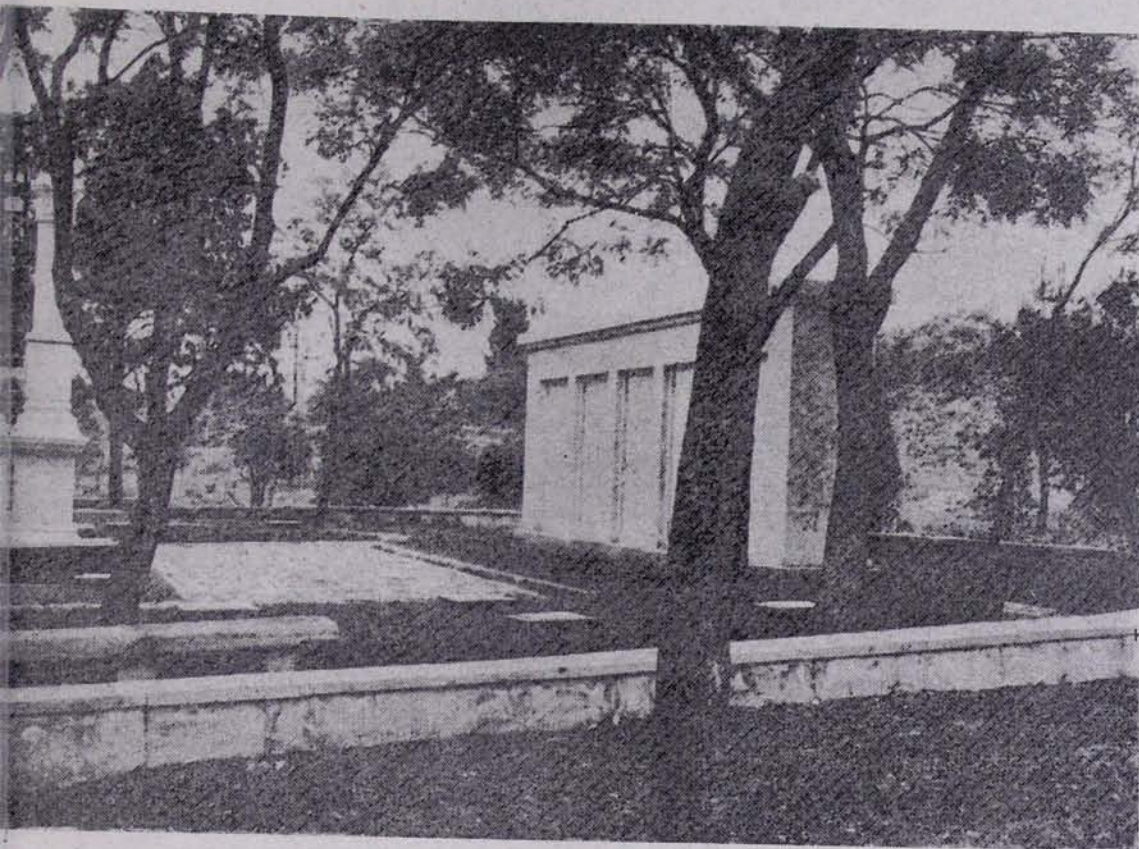
Վերը թվարկված հայ նշանավոր գործիչները Թբիլիսիումն են գտել իրենց մշտնջենական հանգիստն ու թաղվել են նախկին Խոջիվանքի գերեզմանատանը, որն այժմ դարձված է Բարեկամության զբոսայգի: Նրանց հիշատակը հավերժացնելու նպատակով, Աշխատավորների ղեկուսատների Թբիլիսի քաղաքային Սովետի Գործադիր կոմիտեն որոշեց այս զբոսայգում ստեղծել Հայ մշակույթի գործիչների պանթեոն: Պանթեոնի նախագծումն ու շինարարական աշխատանքների ղեկավարությունը հանձնարարվեց ճարտարապետության դոկտոր, Վրաս-

ԳՈՐԾԻՋՆԵՐԻ ՊԱՆԹԵՈՆԸ ԹԲԻԼԻՍԻՈՒՄ

տանի Պուլիտեխնիկական ինստիտուտի պրոֆեսոր Ռուբեն Աղարարյանին, որը ջանք չխնայեց հավերժացնելու համար հայ ժողովրդի նշանավոր գործիչների մեծ հիշատակը:

Պանթեոնի ճարտարապետական ձևավորումը լուծված է պարզ և հակիրճ ձևերով: Հորինվածքի հիմնական մասն է հանդիսանում մոխրագույն սրբատաշ քարով կոփված հուշարձանը, որի ֆոնի վրա պատկերվում է

ես մի վրացի, իսկ դու հայ ես մի,
Բայց մենք երկուսով եղբայր ենք հիմի,
Երկուսս էլ զավակ նույն հողի, ջրի
Եվ նույն բնության և նույն լեռների:
և Հովհաննես Թումանյանինը ուղղված
Վրաստանի բանաստեղծներին՝
Ողջու՛յն, ողջու՛յն ձեզ հին ու նոր,
Առի՛, բարի ընկերներ,
Առաքա՛տի կողմից էսօր—
Նղբայրական երգ ու սեր:

Րաֆֆու մարմարե կոթողը՝ կառուցված 1907 թվականին: Պանթեոնի ամբողջ հողամասին կանաչ հարթակի բնույթ է տրված, երիզված բազալտի հենապատով: Առանձին շիրիմներ պատված են սև քարե շրջանակի մեջ առնչված սպիտակ մարմարի գեղեցիկ սալիկներով:

Հուշարձանի պատին հայերեն և վրացերեն լեզուներով փորագրված են ժողովուրդների բարեկամության մեծ ջատագույնների իմաստաստությունները, Ակակի Մերեթելունը նվիրված հայ մեծ դրամատուրգ Գարիկ Սունդուկյանին՝

Հայ գործիչների պանթեոնը Թբիլիսիի տեսարժան վայրերից մեկն է դարձել: Սովետական Վրաստանի քառասնամյա հորեկանի օրերին բազմաթիվ պատվիրակներ, այդ թվում Հայաստանի պատվիրակներ, այցելեցին պանթեոնը, աշակերտները և ուսանողները թարմ ծաղկեպսակներ դրին այն մարդկանց շիրիմներին, որոնք իրենց ամբողջ գիտակից կյանքը նվիրեցին մեր ժողովրդի բարօրության և մշակույթի զարգացման մեծ գործին:

Ի. ՆՆԻԿԱՆՈՎՈՎ